

Schoolondersteuningsplan 2021-2022

Katholieke Jenaplanschool
St. Franciscus

Opgesteld	april 2019	
Bijstelling	September 2021	
Versie	3	

Inhoud

Inhoud	2
Hoofdstuk 1: Jenaplan Groepsondersteuning	4
Stap 1: Interesseren	5
Stap 2: Interpreteren	7
Stap 3: Organiseren	9
Stap 4: Realiseren	15
Stap 5: Reflecteren	1
Hoofdstuk 2: De Intern Begeleider	2
2.1 Organogram ten aanzien van de ondersteuning op st Franciscus.....	2
2.2 De drie rollen van de intern begeleider.....	3
Hoofdstuk 3: Ondersteuningsniveaus	1
3.1 Vijf ondersteuningsniveaus.....	1
Hoofdstuk 4: Meten en Toetsen	3
4.1 Onze visie op toetsen en meten.....	3
4.2 Formatief en summatief toetsen.....	3
4.3 onderzoekend en diagnosticerend meten.....	3
4.3.1 De DLE test rekenen en BOOM test rekenen.....	4
4.3.2 De TTR (Tempo Test Rekenen).....	4
4.3.3 De NDS (Nederlandse Dyscalculie Screener).....	4
4.3.4 Het PI-dictee.....	4
Hoofdstuk 5: Passend onderwijs	5
5.1 <i>Passend onderwijs bij ons op school</i>	5
5.1.2 Het schoolondersteuningsprofiel.....	6
5.1.3 Extra ondersteuning “Steun waar nodig” (Binnen de basisondersteuning).....	6
5.1.4 Extra (specialistische) ondersteuning “Speciaal als het moet”.....	7
5.2 <i>Samenwerkingsverband</i>	7
Hoofdstuk 6: Ondersteuning op de Franciscus	1
6.1 <i>Passende ondersteuning bij rekenen</i>	1
6.1.1 Voorbeelden van gerichte rekeninterventies.....	2
6.1.2 Intern rekenonderzoek.....	3
6.2 <i>Passende ondersteuning op lezen en spellen</i>	3
6.3 <i>Passende ondersteuning op talentontwikkeling en meer- en hoogbegaafdheid</i>	4
6.3.1 Omgaan met kinderen die extra ondersteuning nodig hebben.....	4
6.4 <i>Passende ondersteuning voor kinderen met problemen met executieve functies</i>	5
6.4.1 Training in executieve functies.....	5
6.4.2 Executieve functies in de klas.....	5
6.5 <i>Jena-LAB</i>	6
Nawoord	7

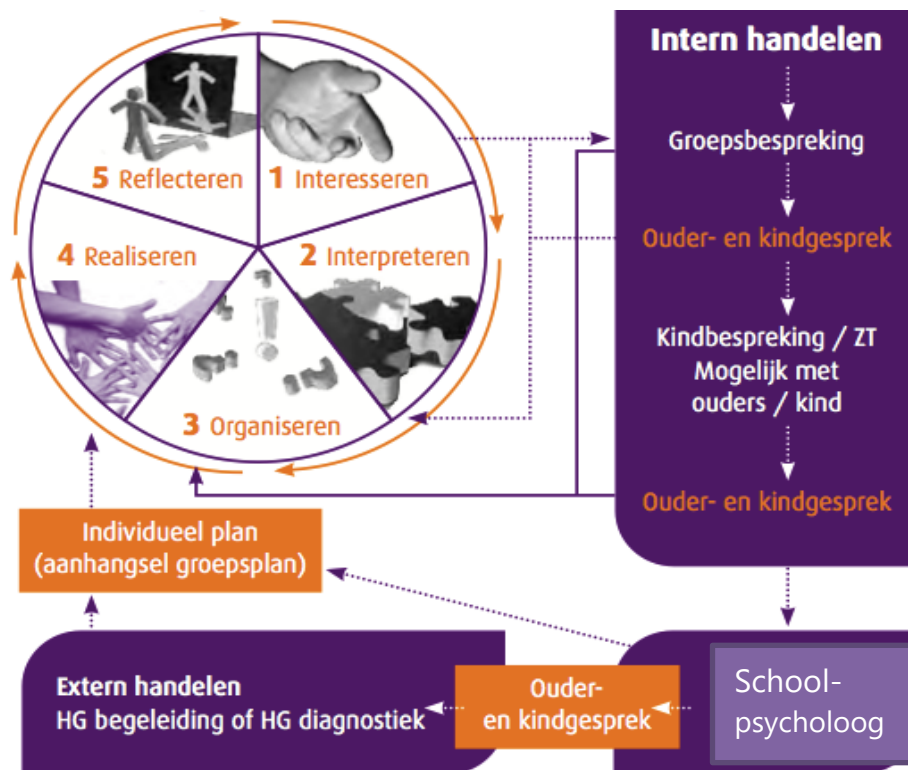
Inleiding

In het schoolondersteuningsplan wordt beschreven hoe wij als team de ondersteuning op school vormgeven. Het gaat hierbij om het realiseren van passend onderwijs voor alle kinderen bij ons op school. Het is ons motto dat alle kinderen succesvol en gelukkig op school zijn. Hierbij vinden wij het belangrijk de visie die wij als Jenaplanschool hebben als rode draad te gebruiken. In dit document kunnen jullie alles lezen wat te maken heeft met de ondersteuning op school, van de rol van de intern begeleider tot het passend onderwijs op de St. Franciscus.

Hoofdstuk 1: Jenaplan Groepsondersteuning

We noemen de route voor de ondersteuning op onze school 'Jenaplan Groepsondersteuning'. Wij vinden dat alle kinderen in de groep ondersteuning verdienen. In de jenaplanschool staat het kind centraal, maar kijken we vooral wat het kind nodig heeft in zijn stamgroep op zijn jenaplanschool, met zijn stamgroepleider en zijn groepsgenoten. Kinderen die extra ondersteuning nodig hebben geven wij systematische ondersteuning door de Jenaplan ondersteuningsroute aan te houden, zoals hieronder in figuur 1 afgebeeld. Met systematisch bedoelen wij dat we stap voor stap kijken hoe wij de beste ondersteuning voor het kind vorm kunnen geven. Dit alles doen wij vanuit de methodiek van Handelingsgericht werken (Pameijer & van Beukeringen) waarop ook de Jenaplan ondersteuningsroute is gebaseerd.

Figuur 1: Jenaplan ondersteuningsroute (JAS).

De Jenaplan ondersteuningsroute bestaat uit 5 stappen, die in de cyclus in bovenstaand figuur te zien zijn en op de volgende pagina's zullen worden toegelicht. Binnen deze hele cyclus staat het woord SAMEN centraal. Wij werken constructief samen met KIND, ouders en school. Wij zien ouders en kind dus ook als educatief en pedagogisch partner.

Stap 1: Interesseren

Wat weet ik van de kinderen en mijn groep?

De cyclus van Handelingsgericht werken (Pameijer & van Beukering) start met de fase van 'Waarnemen'. Kijken wat er allemaal speelt en wat kinderen nodig hebben. Binnen de Jenaplan zorgroute trekken we dat graag nog iets verder. We kijken naar de stamgroep, we maken kennis met alle kinderen en ouders en we interesseren ons in hen allemaal. Daarbij doen we meer dan kijken. Wij willen begrijpen hoe het kind zich in de groep beweegt en wat maakt dat sommige kinderen extra ondersteuning nodig hebben. Kunnen we dit als groep oplossen? Hoe houden wij rekening met elkaar?

Al deze vragen stelt de stamgroepleider zich gedurende het jaar meerdere malen, om zo alert te blijven op dat wat de kinderen en ouders binnen onze stamgroep nodig hebben.

Hierbij wordt gekeken naar een aantal groepskenmerken:

- ✓ Groepsdynamiek
- ✓ Samenwerking
- ✓ Relaties

En een aantal persoonskenmerken:

- ✓ Vriendschappen
- ✓ Hobby's
- ✓ Interesses
- ✓ Kracht
- ✓ Uitdaging
- ✓ Hulpvraag
- ✓ Thuisituatie
- ✓ Leerontwikkeling
- ✓ Ontwikkelingsperspectief
- ✓ Planningvaardigheden
- ✓ Organisatievermogen

Wij doen dit alles met een "open blik", positieve kijk op ontwikkelingskracht van elk kind, en gebruiken ouders hierbij als educatief- en pedagogisch partner. Samen maken wij onderwijs.

Het groepsoverzicht

Pas aan het einde van stap 1 van de Jenaplan ondersteuningsroute maken onze stamgroepleiders een groepsoverzicht van hun groep. Hierin worden alle kinderen benoemd met hun stimulerende en belemmerende factoren, hun onderwijsbehoeften en hun instructiebehoeften. Bij kinderen die extra ondersteuning nodig hebben of ontvangen wordt dit ook in het groepsoverzicht beschreven. Dit

groepsoverzicht is de uitkomst van het gericht kijken naar alle kinderen en geeft ons houvast voor verdere begeleiding van individuele kinderen en onze gehele stamgroepen.

Ook wordt aan het einde van stap 1 een afspraak gemaakt voor de groepsbespreking tussen de intern begeleider en stamgroepenleider, deze zal in stap 2 verder worden toegelicht.

Stap 2: Interpretieren

Wat is de onderwijs en begeleidingsbehoeften van mijn stamgroep en de individuele kinderen?

Met interpreteren bedoelen wij dat we gaan kijken en begrijpen. Het is ons doel om alle kinderen in onze stamgroep te zien en te begrijpen door met elkaar in gesprek te gaan. Dit kunnen individuele kindgesprekken zijn of groepsbesprekken in de kring.

Groepsbesprekingen

Stap 2 van de Jenaplan ondersteuningsroute is het interpreteren. Dat doet de stamgroepleider in een doorlopende cyclus, maar dat doet hij ook samen met de intern begeleider van de school in een zogeheten groepsbespreking. Het doel van deze groepsbespreking is het helder krijgen van vragen als:

- ✓ Wat zijn de hulpvragen van de groep?
- ✓ Wat zijn de hulpvragen van het kind?
- ✓ Wat zijn de hulpvragen van de ouders?
- ✓ Zijn er kinderen met dezelfde hulpvragen?
- ✓ Zijn er ouders met dezelfde hulpvragen?
- ✓ Zijn dit hulpvragen van hen of van het kind?
- ✓ Wat willen we bereiken?

Als er een vorig groepsactieplan is geschreven of er acties zijn opgesteld in de opbrengstanalyse speelt deze een grote rol in de bespreking. Maar voorop blijft staan dat de Intern begeleider het proces van de groep vooral wil bespreken met de stamgroepleider en dat hij samen met de stamgroepleider wil kijken of het nog haalbaar is om alle kinderen de juiste ondersteuning in de groep te bieden. Samen wordt gekeken of er kinderen aangemeld worden voor een kindbespreking. Ouders worden op de hoogte gebracht. Deze kinderen bevinden zich dan in een begeleidingsniveau waar de intern begeleider nauw bij betrokken is. In hoofdstuk 2 van dit schoolondersteuningsplan staat meer beschreven over de ondersteuningsniveaus.

Wij streven ernaar om alle gesprekken, juist over de extra ondersteuning en zorg voor het kind, met ouders en kind samen te voeren. Daarbij begrijpen we dat er soms onderwerpen besproken moeten worden die meer voor de volwassenen zijn en die zullen ouders alleen met de stamgroepleider en eventueel de intern begeleider bespreken.

Kindbesprekingen

De stamgroepleider meldt in de groepsbespreking of daarvoor kinderen aan voor een kindbespreking. Deze kinderen hebben niet voldoende aan de reguliere ondersteuning die binnen de stamgroep standaard wordt vormgegeven of dit zijn kinderen waarvan de

stamgroepleider graag meer wil weten. Samen met de intern begeleider gaan wij op onderzoek uit welke belemmeringen er bij dit kind aanwezig zijn en wat wij hieraan kunnen doen.

Het doel van de kindbespreking is vooral: “Weet ik nu meer over het kind? En weet ik genoeg om mijn begeleiding af te stemmen?”

In de kindbespreking wordt ook gekeken of deze begeleiding door de stamgroepleider in de groep vormgegeven kan worden of dat er ondersteuning vanuit het Samenwerkingsverband of van een externe betrokkenen nodig is.

Groepsbesprekingen worden minimaal 2 keer per jaar individueel met een stamgroepleider gevoerd. Daarnaast wordt er 1 keer per jaar een bouwbespreking gevoerd met de hele bouw en worden er meerdere kindbesprekingen gepland naar behoefte van de groep en de stamgroepleider.

Stap 3: Organiseren

Organiseren, doelen stellen, duur, middelen en aanpak bepalen

In stap 3 draait het erom alles waar we nu veel over hebben zitten denken, filosoferen en praten om te zetten in acties. Wij vinden het belangrijk dat wat wij doen in de ondersteuning voor kinderen gedocumenteerd is en terug te vinden in dossiervorming, zonder dat dit papieren tijgers worden. Hierin is het voor ons belangrijk dat er begrepen kan worden wat wij voor het kind betekenen aan planmatig handelen in hanteerbare documenten. Wij gebruiken voor het plannen van ons onderwijs de volgende dossiervorming:

- ✓ Groepsactieplannen en bouwactieplannen
- ✓ Kindplannen
- ✓ IHP (Individueel Handelingsplan)
- ✓ OPP (Ontwikkelingsperspectief)
- ✓ Digitale leerlingdossiers in Parnassys

De Groepsactieplannen

Om ons onderwijs goed te organiseren hebben wij voor de vakgebieden; (begrijpend) lezen, rekenen en taal een onderwijsplan geschreven. Hierin staat hoe wij werken aan het bieden van passende instructies en hoe wij binnen het onderwijs differentiëren. We verdiepen ons in de kerndoelen en leerlijnen voor het betreffende vakgebied en stellen duidelijke doelstellingen en resultaten aan ons onderwijs.

Twee keer per jaar maken wij een opbrengstenanalyse waarbij we de opbrengsten van de Cito toetsen analyseren door voor onze groep te bekijken of de kinderen voldoende groei hebben doorgemaakt. We stellen hierbij kritische vragen aan onszelf en kijken zo ook welke acties er nodig zijn voor de hele groep of voor individuele kinderen. Deze analyse beschrijven wij in Parnassys, waarbij wij doelen en acties opstellen.

Als het nodig blijkt te zijn maken wij een groepsactieplan. Hierbij stellen we duidelijke doelen en maken wij een gerichte interventie om ons onderwijs te verbeteren. Het groepsactieplan bespreken we als dat mogelijk is ook met de kinderen in de groep en we laten de kinderen meedenken over het plan. Na een vooraf bepaalde periode evalueren we dit groepsactieplan. Het kan ook zijn dat we met de hele bouw (onderbouw, middenbouw, bovenbouw) een interventie in willen zetten. Dan schrijven we een bouwactieplan.

Mochten er individuele acties nodig zijn, dan kiezen we voor het maken van een kindplan, een IHP (individueel handelingsplan) of een OPP (ontwikkelingsperspectiefplan)

In de visual op de volgende pagina wordt zichtbaar gemaakt wanneer we voor welke vorm kiezen:

IHP

individueel handelingsplan

- x paar doelen
- x leerkracht stelt op
- x ouder + kind stellen bij
- x 8-10 weken
- x verplicht bij onderzoek dyslexie/dyscalculie
- Bij lichte + extra ondersteuning in groep

OPP

ontwikkelingsperspectief

- x Doelen per half jaar
- x uitstroomprofiel
- x eigen lijn
- * Samenwerkingsverband
- x leerkracht stelt op
- Bij extra ondersteuning

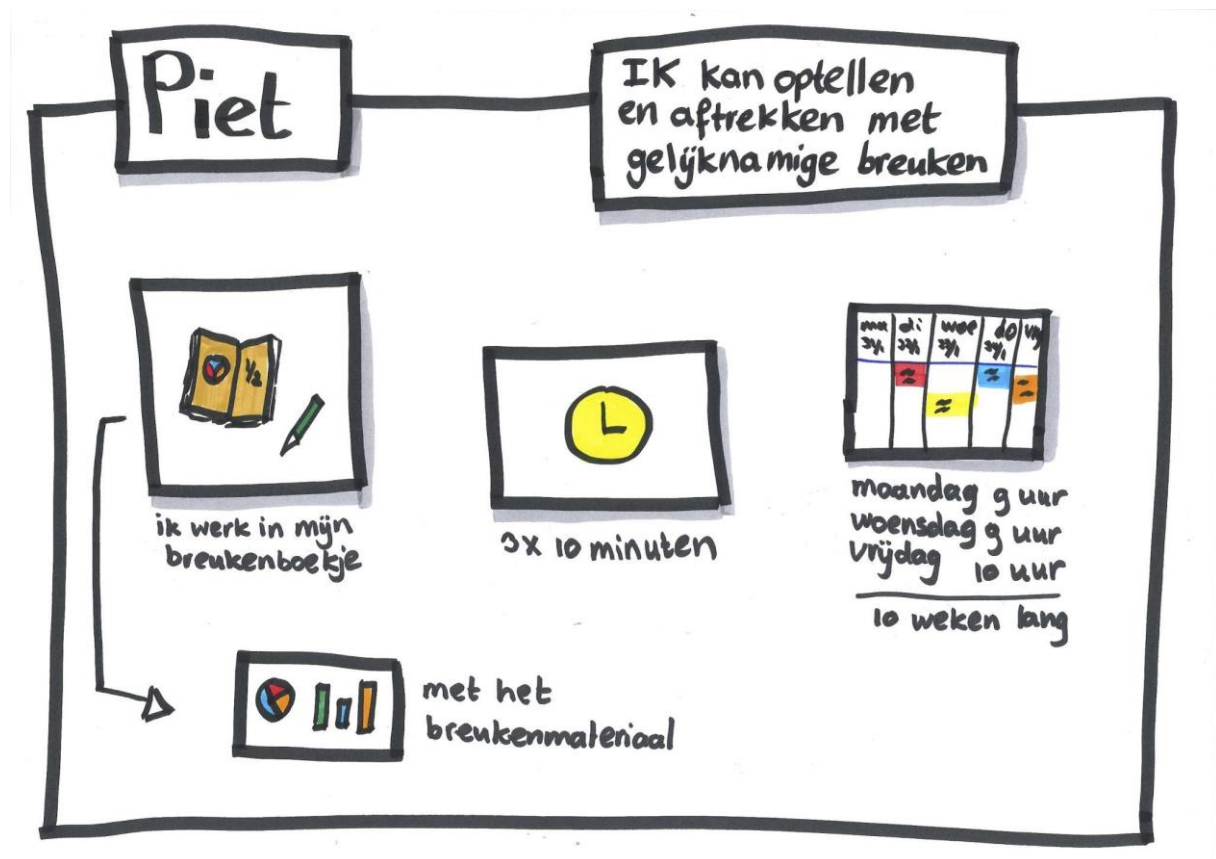
kindplan

- x Kleindoel
- x Samen met het kind
- x Visual
- Bij eigendoel + hulp binnen stamgroep

Het kindplan

Soms zijn de onderwijsbehoeften van kinderen niet of moeilijk te clusteren en is het voor het kind wenselijk als er toch een eigen plan van werken komt. Wanneer dit om een klein doel gaat, waarbij we het kind heel nauw willen betrekken, noemen we dit een kindplan. Een kindplan wordt altijd samen met een kind gemaakt en wordt uitgewerkt in een visueel. Zie onderstaand voorbeeld. Het kindplan wordt na een vooraf bepaalde periode geëvalueerd met het kind, stamgroepleider en eventueel ouders erbij wanneer dit wenselijk is.

Het individuele handelingsplan (IHP)

Soms zijn de onderwijsbehoeften van kinderen niet of moeilijk te clusteren en is het voor het kind wenselijk dat er toch een eigen plan van werken komt. Als het gaat om een interventie op initiatief van de stamgroepleider met meerdere doelen noemen we dat een Individueel handelingsplan. Hierin staan de doelen voor een periode, met de beoogde resultaten en de aanpak die wij hiervoor hanteren. Omdat dit vaak om een gerichte interventie gaat houden wij hiervoor een periode tussen de 8 en 10 weken aan. Daarna evalueren we of wat we doen effectief is.

Wij streven het zoveel mogelijk na om het individueel handelingsplan samen met ouders en kinderen te maken. Soms is hier de tijd niet voor en dan maken wij dit plan zelf, maar er vindt altijd overleg met ouders en kind plaats.

Het Ontwikkelingsperspectiefplan

Een stukje uit de boeken: Binnen de wet passend onderwijs heeft elk samenwerkingsverband een basisondersteuning geformuleerd en dus ook een extra ondersteuning. Voor kinderen die vanuit de basisondersteuning ondersteuning krijgen, bijvoorbeeld extra instructie of een verlengde instructie, hoeft geen ontwikkelingsperspectief geschreven te worden. Het gaat om leerlingen die buiten de basisondersteuning extra ondersteuning nodig hebben. Wat onder extra ondersteuning valt is terug te vinden in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband Zeeluwe (<http://www.zeeluwe.nl/zeeluwe/ondersteuningsplan>).

Als een leerling extra ondersteuning vanuit het SWV ontvangt, moet er binnen 6 weken een OPP voor deze leerling geschreven worden. Bij Zeeluwe is er geen directe ondersteuning vanuit het SWV. Dus het schrijven van een OPP is daarom nodig wanneer kinderen extra ondersteuning ontvangen die buiten de basisondersteuning van de school vallen. In het schoolondersteuningsprofiel van onze school is te vinden welke ondersteuning binnen onze basisondersteuning valt.

Kortom: Een OPP is verplicht voor kinderen die buiten de basisondersteuning van een school vallen en dus extra ondersteuning nodig hebben. Voor kinderen die ondersteuning binnen de basisondersteuning ontvangen kan wel een OPP geschreven worden. Dat kan soms zelfs wenselijk zijn, maar dit is niet verplicht. Denk bijvoorbeeld aan een leerling die op 1 vakgebied niet meekomt en een ander uitstroomprofiel voor dit vakgebied zal hebben. Dispenseren is gewenst. Hiervoor is geen extra ondersteuning van het samenwerkingsverband nodig, maar een OPP is wel verstandig om de ontwikkeling van de leerling goed in beeld te brengen. In het OPP wordt een uitstroomprofiel gekozen om het onderwijs naartoe te plannen. Bijvoorbeeld VMBO Basis-kader of HAVO. Deze uitstroombestemming is nooit een vaststaand feit, maar kan aangepast worden naarmate de ontwikkeling anders verloopt dan gepland.

Hoe werken wij met een ontwikkelingsperspectief?

Een aantal belangrijke punten bij het werken met een OPP zijn:

- Doelgericht het aanbod plannen;
- Uitgaan van hoge, maar realistische, verwachtingen;
- Aanpakken van belemmerende factoren;
- Insteken op groepsgericht onderwijs;
- Samenwerken met de leerling en ouders;
- Systematisch monitoren en evalueren;
- Duidelijkheid over wie, wanneer en welke stappen er worden gezet;
- Benutten van het OPP bij de informatieoverdracht tussen scholen

Wij hebben voor onze school een eigen format voor het OPP ontworpen. Bij het ontwerpen van ons OPP vonden wij het vooral belangrijk dat het format voor iedereen goed te interpreteren is en dat het goed te hanteren is, waar bij het lezen direct duidelijk is hoe het onderwijs voor dit kind wordt aangepast. In dit document kan bijvoorbeeld beschreven worden dat we met het kind aan andere doelen werken, omdat het kind op een lager niveau uitstroomt.

Het OPP wordt altijd in samenwerking met kind, ouders, stamgroepleider en intern begeleider gemaakt. In dit gesprek wordt het hele OPP ook nader toegelicht aan ouders. Ouders (en kind) zetten ook een handtekening onder het document, net als directie van de school, aangezien dit een officieel document is.

Digitale leerlingdossiers

Wij maken gebruik van het digitale leerlingdossier: Parnassys.

In dit digitale dossier hebben wij per kind een pagina waar wij alle informatie rondom het kind documenteren. Hierin slaan wij observaties, plannen, documenten en gesprekken met ouders en kinderen op, worden de toetsresultaten bewaard en kunnen wij verschillende analyses van opbrengsten laten berekenen. Het is een beveiligd systeem, waar niet iedereen toegang tot heeft. De gegevens van uw kind staan daar dus altijd veilig opgeborgen. Het verzenden van de leerlinggegevens naar andere (VO) scholen gebeurt altijd in overleg met ouders.

Stap 4: Realiseren

Uitvoeren van de plannen met elkaar

Als we ons onderwijs zorgvuldig hebben voorbereid en georganiseerd is het tijd om dit ook daadwerkelijk te realiseren. Wij vinden het belangrijk dat we niet alleen een mooi plan schrijven voor ons onderwijs, maar dat wij het onderwijs dat wij plannen ook uitvoeren. Wij gaan voor kwalitatief passend onderwijs voor ieder kind op onze school.

Wij geven ons onderwijs vorm vanuit de kernkwaliteiten van het jenaplanonderwijs:

1. De relatie van het kind met zichzelf
2. De relatie van het kind met de ander
3. De relatie van het kind met de wereld

Dit doen wij met onze vier basisactiviteiten: werk, spel, gesprek en viering.

Ons onderwijs geven wij vorm in verschillende cursussen (dit noemen we ook wel de instructies). In de blok- of werkperiode werken de kinderen aan hun werk. Dit doen ze zowel in de groep, zelfstandig, met de stamgroepleider of met een ander kind. Het is voor ons belangrijk dat kinderen veel samenwerken om doelstellingen te behalen.

Als er in de fasen van interpreteren en organiseren is bedacht dat een kind externe begeleiding nodig heeft binnen school (dit kan dyslexiezorg of andere zorg zijn) dan zorgen we dat we dit samen met het kind en ouders bespreken en plannen. Ook is het in sommige gevallen mogelijk dat er korte trajecten door de intern begeleider worden vormgegeven, wanneer dit van belang is. Het kind staat bij ons centraal en het is onze doelstelling het onderwijs zo vorm te geven dat het kind optimaal tot leren en ontwikkelen kan komen. Wij geven het onderwijs in onze stamgroepen vorm met gedifferentieerde instructies, dit kan per inhoudelijk doel of domein veranderen. Wel delen we kinderen in de volgende instructievormen in:

□ **Verkorte instructie**

Het kind doet mee met de instap van de instructie en de aanbidding van de strategie of procedure passend bij het lesdoel.

□ **Basis instructie**

Het kind doet mee met de instap van de instructie en de aanbidding van de strategie of procedure passend bij het lesdoel. En het kind doet mee met een begeleide in-oefening van de opdrachten passend bij het lesdoel.

□ **Verlengde instructie**

Het kind doet mee met de instap van de instructie en de aanbidding van de strategie of procedure passend bij het lesdoel. En het kind doet mee met een in-oefening van de opdrachten passend bij het lesdoel. Daarbij wordt gebruik gemaakt van modellen, waarbij de stamgroepleider samen met de kinderen aan het werk gaat en laat zien hoe ze opdrachten aan kunnen pakken.

□ **Extra instructie**

Het kind krijgt de volledige verlengde instructie zoals boven besproken en krijgt daarna een extra instructie op delen uit de leerlijn die nodig zijn om het lesdoel goed te kunnen beheersen.

Stap 5: Reflecteren

Terugblikken met elkaar op de vraag of de doelen zijn bereikt en de acties het gewenste effect hadden

Na het plannen, organiseren en het uitvoeren van ons passend onderwijs vinden wij het belangrijk om te reflecteren op ons handelen. Dit doen wij in de groepsbesprekingen die wij na de begeleidingsperiode hebben met de intern begeleider en daarnaast evalueren we onze groepsactieplannen, ontwikkelingsperspectieven en/of individuele handelingsplannen. We kijken of we de doelstellingen die we hebben gesteld voor de groepen kinderen hebben behaald en bekijken of we ons onderwijs nog bij moeten stellen voor de komende periode.

Wij gebruiken meetinstrumenten om te meten of we aan bepaalde doelstellingen en resultaten voldoen. We doen dit in een korte cyclus (observaties en nakijken van werk dagelijks en wekelijks), een middellange cyclus (methodetoetsen, observaties uit methode) en de lange cyclus (Cito LOVS toetsen, andere testen op schoolaanwezig). Wij vinden het heel belangrijk dat deze metingen (toetsingen) niet zijn bedoeld om het kind af te rekenen op wat hij kan, maar om in beeld te krijgen waar we trots op kunnen zijn en waar we aan kunnen werken met elkaar. We delen de ontdekkingen vanuit onze metingen daarom ook graag met het kind en zijn ouders.

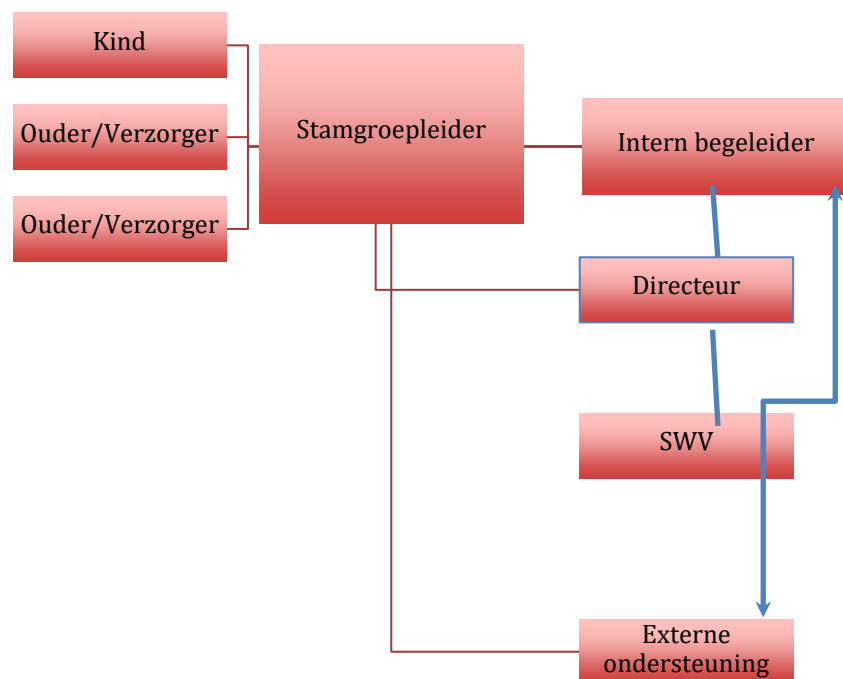
Voor kinderen die wij meenemen in het protocol dyslexie of protocol dyscalculie en rekenproblemen hebben wij speciale meetmomenten. Dit doen wij om het kind goed te volgen. Zo kunnen we nauw bekijken of dat wat we doen werkt of dat we een andere route moeten volgen. In de protocollen voor dyslexie en dyscalculie en in de handelingskalenders staat dit allemaal beschreven. Onze protocollen zijn te vinden op de website van onze school.

In hoofdstuk 3 is meer te lezen over de wijze waarop wij meten en toetsen op school en in de bijlagen is de toetskalender van de school te vinden.

Hoofdstuk 2: De Intern Begeleider

Op onze Jenaplanschool hebben wij de functie 'intern begeleider'. Deze functie is hevig aan ontwikkelingen onderworpen. Binnen de wet Passend Onderwijs is de functie van de intern begeleider als spil tussen ouders, kind, stamgroepleider en externen erg belangrijk geworden. Vandaar een speciaal hoofdstuk voor de intern begeleider. Dit hoofdstuk start met een organogram van de ondersteuningsstructuur binnen onze school. Deze geeft een duidelijk beeld van de rol die de intern begeleider speelt binnen de ondersteuning van stamgroepleider, stamgroepen, kinderen en ouders.

Figuur 2: Organogram ondersteuningsstructuur jenaplanschool St. Franciscus

2.1 Organogram ten aanzien van de ondersteuning op st Franciscus

Het is geen top-down organogram, maar een horizontale versie te maken. Hieruit blijkt dat er in de ondersteuning geen sprake is van hiërarchie, maar van directe samenwerking. Samenwerking met direct betrokkenen tijdens het hele traject is binnen de ondersteuning erg belangrijk. De stamgroepleider is samen met kind en ouder verantwoordelijk voor de organisatie van de ondersteuning en de uitvoering hiervan. Waarbij het kind centraal staat en ouders als educatief- en pedagogisch partner worden gezien. Ouders staan los beschreven, omdat steeds vaker ouders ook los van elkaar betrokken zijn bij het kind. Ook duidelijk is te zien dat de stamgroepleider in het grootste vak staat. Hij is de spil tussen kind, ouders en ondersteuning. De stamgroepleider doet ertoe (Pameijer & van Beukering). De intern

begeleider (IB'er) staat in direct contact met stamgroepleiders om deze ondersteuning samen te bespreken en eventueel vorm te geven. Als het wenselijk is dan staat de IB'er ook in direct contact met kind en ouders, maar dit gaat altijd in overleg en gezamenlijk met de stamgroepleider.

De IB'er heeft daarnaast nauw contact met de directeur. Beide partijen zijn op de hoogte van de ondersteuning die in de school wordt vormgegeven. De IB houdt een FUS¹-document bij waarin alle kinderen die ondersteuning vanuit basisondersteuning binnen de school of extra ondersteuning van externe betrokkenen of SWV² ontvangen. Als er sprake is van handelingsverlegenheid zal de IB'er gericht moeten zijn op de professionele ontwikkeling en ondersteuningsbehoefte van de stamgroepleider, gekoppeld aan de onderwijsbehoeften van het kind (van Meersbergen & de Vries).

Daarnaast is er vanuit de SKO de mogelijkheid om orthopedagoog/schoolpsycholoog Marielle Seine in te schakelen op school. Marielle Seine heeft direct contact met de IB'er van onze school. De ondersteuning van Marielle kan in vele vormen worden ingezet, waaronder observaties, direct contact met kind, gesprekken met stamgroepleider en ouders of uitvoeren van psychologisch onderzoek. Samen met de stamgroepleider, IB'er en ouders wordt gekeken welke passende ondersteuning nodig is en hoe we deze vorm kunnen geven op school. Ook kan hierin samen besloten worden dat het zoeken van een andere (gespecialiseerde) school de beste keuze is voor het kind.

2.2 De drie rollen van de intern begeleider

De intern begeleider als zorg coördinator:

- Jaarlijks zorgplan opstellen
- School vertegenwoordigen extern en intern overleg over zorg
- Continueren of opzetten van zorgbeleid
- Analyse en evaluatie zorgbeleid
- Analyse school opbrengsten
- Dossiervorming Kinderen met extra begeleiding
- Coördinatie doorverwijzingen
- Coördinatie externe begeleiding of onderzoek
- Coördinator van passend onderwijs
- Uitvoeren van het zorgbeleid

De intern begeleider als coach:

- Ondersteunen van stamgroepleiders bij moeilijke situaties
- Ondersteunen bij zoeken naar RT lesmateriaal
- Ondersteunen van stamgroepleiders bij kinderen met extra onderwijsbehoeften
- Observeren van klassensituatie of leerlingen met extra onderwijsbehoeften
- Ondersteunen van stamgroepleiders bij gesprekken met ouders of externe belanghebbenden
- Voeren van groepsbesprekingen en kindbesprekingen

De intern begeleider als kennis coördinator:

- Organiseren van collegiale consultatie
- Netwerker, verschillende netwerken bezoeken en onderhouden

---

¹ FUS staat voor Follow Up System

² SWV staat voor Samenwerkingsverband

- Deelname aan scholingsactiviteiten van stichting, SWV, etc.
- Intervisie opzetten met de stamgroepleiders
- Bestuderen van relevante vakliteratuur
- Professionalisering van de IB
- Juiste literatuur uitkiezen voor de orthotheek
- Bijdragen aan studiedagen of vergaderingen
- Zorgen dat de stamgroepleiders toegang hebben tot kennis die ze willen vergaren

Hoofdstuk 3: Ondersteuningsniveaus

3.1 Vijf ondersteuningsniveaus

We onderscheiden bij ons op school en binnen de cyclus van de ondersteuning 5 onderwijsniveaus:

niveau 1	algemene, reguliere en preventieve ondersteuning in de groep
niveau 2	lichte ondersteuning in de groep
niveau 3	extra ondersteuning in de groep (met eventueel extra hulp buiten de groep)
niveau 4	speciale ondersteuning met externe hulp
niveau 5	plaatsing op een school voor Speciaal (Basis) Onderwijs

Niveau 1 betreft het algemeen, regulier en preventief onderwijs in de groep. Dit geldt voor alle kinderen die de leerdoelen kunnen behalen, zowel op cognitief- als op sociaal emotioneel gebied. De stamgroepleider is in staat om voor zijn/haar groep een passend onderwijsleerprogramma in te richten. Een programma dat is afgestemd op de pedagogisch-didactische behoeften van de kinderen met o.a. verlengde instructie, begeleiding tijdens het vrije- en zelfstandige werken. De stamgroepleider schept een positief leerklimaat, waarin realistische verwachtingen van de leerlingen worden beschreven. Daarbij voert de stamgroepleider een goed klassenmanagement waarbinnen de leerlingen voldoende tijd en gelegenheid hebben tot leren.

In niveau 2 zitten de kinderen die op basis van observaties en signaleringsgegevens extra ondersteuning nodig hebben. Het zijn kinderen die een onvoldoende score op hun toetsen laten zien dat niet past bij hun capaciteiten, en/of kinderen waarbij de sociaal emotionele ontwikkeling ons zorgen baart. In onderwijsniveau 2 gaat het om een tijdelijke uitval op een bepaald gebied. De ondersteuning die geboden kan worden is bijvoorbeeld:

- meer individuele instructie en verwerking
- extra feedback
- nemen van extra pedagogische maatregelen, bijvoorbeeld gebruik maken van stappenplannen of time-out plekken
- inzetten van extra didactische materialen, bijvoorbeeld gebruik van een computer
- de stamgroepleider stelt eventueel een individueel handelingsplan (IHP) of een kindplan op voor het kind, de hulp wordt volledig in de klas geboden. De stamgroepleider heeft een concrete hulpvraag en geeft een doel aan. Gedurende een periode van 8 tot 12 weken wordt er aan het plan gewerkt en daarna wordt het geëvalueerd.

In niveau 3 zitten de leerlingen die specifieke ondersteuning nodig hebben. Blijkt de extra hulp in onderwijsniveau 2 onvoldoende resultaat op te leveren, dan gaat een kind naar ondersteuningsniveau 3. Het zijn dus kinderen die ook met de extra hulp die wij bieden in de

groep nog steeds onvoldoende resultaat behalen of die de doelstellingen die wij voor deze kinderen stellen niet behalen na extra hulp in de groep.

Op basis van de signaleringsgegevens van de toetsen blijkt dat er geen of weinig vooruitgang is. De resultaten blijven structureel uitvallen bij bepaalde vakgebieden en/of op sociaal-emotioneel gebied. De stamgroepleider vraagt extra hulp op schoolniveau aan de Intern Begeleider (IB'er). Het kind wordt bij de IB'er officieel aangemeld voor een kindbespreking.

In onderwijsniveau 3 wordt ook een individueel handelingsplan (IHP), ontwikkelingsperspectief (OPP) of kindplan opgesteld. Indien nodig, wordt er een diagnostisch gesprek of toets gedaan door de stamgroepleider of wordt er door de IB'er een observatie uitgevoerd. Indien er aanvullende expertise noodzakelijk is en externe deskundigheid vereist is, kan de IB'er adviseren om het kind nader te laten onderzoeken of om het samenwerkingsverband in te schakelen. Het staat ouders vrij om op eigen kosten onderzoek te financieren (soms vergoed door de zorgverzekeraar).

In niveau 4 zitten alle kinderen die niveau 2 en 3 hebben doorlopen. De school loopt tegen haar grenzen aan qua aanpak en begeleiding, de geboden hulp heeft niet voldoende effect gehad en de school is daardoor handelingsverlegen. In sommige gevallen wordt er zelfs verwacht dat het kind het eindniveau van groep 8 niet zal halen. Het IHP wordt omgezet in een OPP (Ontwikkelingsperspectief). Stappen binnen dit onderwijsniveau kunnen pas gezet worden wanneer de directie haar goedkeuring hiervoor geeft. Na goedkeuring van de directie vraag de school externe hulp om de begeleiding van een leerling op de juiste wijze voort te zetten.

Als een leerling in **niveau 5** komt, heeft het alle ontwikkelniveaus doorlopen. De school is handelingsverlegen en ook met de extra ondersteuning op school is het niet meer mogelijk om hem/haar op de juiste wijze onderwijs te bieden. Dit besluit wordt genomen door de directie, na overleg met alle betrokken partijen. Dit betekent dat de school en de ouders op zoek gaan naar een andere school die het beste past bij de mogelijkheden van deze leerling. Hierbij valt te denken aan een school voor speciaal (basis) onderwijs of een school die past bij de onderwijsbehoeften van het kind, bijvoorbeeld een Topklas of Leonardo school.

Hoofdstuk 4: Meten en Toetsen

4.1 Onze visie op toetsen en meten

Toetsen is voor ons een middel en niet een doel. Wij toetsen niet om te kijken hoe goed kinderen zijn, maar wij toetsen om te meten of de kinderen zich op de juiste wijze ontwikkelen en of het onderwijsaanbod dat wij bieden goed aansluit op de kinderen. Wij analyseren onze toetsen en metingen twee keer per jaar om te kijken of het onderwijs dat wij bieden van voldoende kwaliteit is om zo ook gerichte interventies te kunnen inzetten om het onderwijs met elkaar nog beter te maken. Binnen onze Jenaplanvisie staat het kind altijd centraal en zullen wij dus bij alle keuzes die wij maken, ook die bij het toetsen van kinderen, kijken wat het kind nodig heeft en houden wij rekening met het welbevinden van het kind.

4.2 Formatief en summatief toetsen

Wij maken hierbij verschil tussen formatief toetsen en summatief toetsen. Met formatief toetsen hebben wij het over de toetsen uit de methode en de diagnostische wijze van toetsen die wij zelf gebruiken om te achterhalen waar de moeilijkheden van een kind vandaan komen. Met summatief toetsen bedoelen wij toetsen die het kind vergelijkt met het gemiddelde van zijn jaargroep. Het is voor ons dus ook erg belangrijk hoe wij deze toetsen interpreteren. Een kind kun je immers het beste vergelijken met zichzelf en meten langs de doelstellingen die zijn opgesteld voor een bepaalde jaargroep. Toch vinden wij het een meerwaarde om op geplande meetmomenten te kijken hoe het kind zich ontwikkelt in vergelijking met jaargroepgenoten om een beeld te krijgen van zijn ontwikkeling. Dit doen wij met de toetsen van het leerlingvolgsysteem van CITO. Wij nemen hierbij de volgende toetsen af:

- Cito Rekenen en Wiskunde
- Cito Begrijpend lezen
- Cito Spelling
- Cito DMT
- Cito AVI
- Cito Werkwoordspelling (alleen in de bovenbouw)
- Cito Begrijpend luisteren (optioneel)
- Bareka rekentoets
- De sociale vaardighedenlijst van de Kanjertraining

Welke toetsen wij in welke jaargroep afnemen is te vinden in de toetskalender van onze school. Deze is te vinden op onze website.

4.3 onderzoekend en diagnosticerend meten

Naast de toetsen van het leerlingvolgsysteem gebruiken wij een aantal testen, toetsen en onderzoeksmaterialen als we meer informatie over kinderen willen, die wij niet uit de Cito toetsen kunnen halen. Dit zijn de volgende materialen:

- DLE test rekenen

- TTR (Tempo Test Rekenen)
- NDS (Nederlandse Dyscalculie Screening)
- PI dictee
- Diagnostisch rekenonderzoek (zie hoofdstuk 4)

4.3.1 De DLE test rekenen en BOOM test rekenen

De DLE test rekenen is een test die de vaardigheden op bewerkingen van rekenen meet. De uitkomst hierbij is een DLE (didactisch leeftijd equivalent). Hiermee kunnen wij meten op hoeveel maanden onderwijs het kind scoort en of dit gelijk staat aan het aantal maanden onderwijs dat het kind heeft gekregen. Ook kunnen wij uit deze test opmaken op welke domeinen van rekenen een kind uitvalt. Wanneer wij het nodig vinden om nog extra informatie uit de DLE test te verkrijgen, koppelen wij hier een diagnostisch gesprek aan. In een diagnostisch gesprek proberen we te achterhalen waar de fouten die kinderen maken precies vandaan komen. Zijn het snelheidsfouten, maakt het kind gebruik van verkeerde strategieën of kent het kind het betreffende domein nog niet?

4.3.2 De TTR (Tempo Test Rekenen)

De Tempo Test Rekenen zetten wij in, wanneer wij denken dat de achterstand van rekenen van een kind te maken heeft met het automatiseren van het rekenen. Vanuit de Tempo Test Rekenen kunnen wij opmaken op hoeveel maanden onderwijs het kind scoort betreffende de ontwikkeling van het automatiseren. Zo kunnen wij de achterstand van het kind achterhalen en hier doelgericht ons onderwijs op afstemmen. In hoofdstuk 4 wordt besproken hoe wij passend onderwijs bieden aan kinderen met rekenproblemen.

4.3.3 De NDS (Nederlandse Dyscalculie Screener)

Wanneer een kind in groep 5 of hoger zit en er een groot vermoeden van dyscalculie is, nemen wij de NDS af. Deze test geeft aan of er een risico op dyscalculie aanwezig is. Deze test geeft geen diagnose van dyscalculie, maar geeft wel een indicatie of een onderzoek naar dyscalculie wenselijk is. De NDS wordt ook meegegeven aan het onderzoeksbureau mocht er een onderzoek naar dyscalculie plaatsvinden.

4.3.4 Het PI-dictee

Het PI-dictee is een dictee waarin alle categorieën van spelling die worden aangeboden op de basisschool getoetst kunnen worden. Op deze wijze kunnen wij achterhalen waar de problemen van het spellen bij het kind zich het meeste in manifesteren. Zo kunnen wij ons onderwijs aanpassen aan de moeilijkheden van het kind en kunnen wij de ontwikkeling van het kind in stappen volgen. In het protocol dyslexie is te lezen dat wij het PI dictee bij kinderen met het vermoeden van dyslexie bijvoorbeeld meerdere malen afnemen om de ontwikkeling en voortgang te volgen.

Hoofdstuk 5: Passend onderwijs

5.1 Passend onderwijs bij ons op school

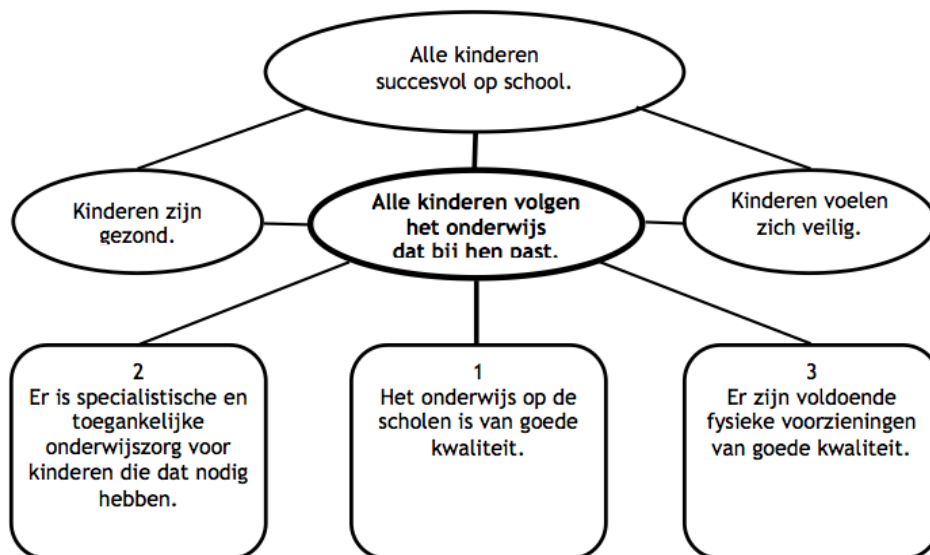
Het is ons doel dat ervoor bijna elk kind een passende plek is op onze school. Daarom is het belangrijk dat wij goed kijken wat wij als school op het gebied van ondersteuning kunnen bieden. Wij hanteren voor het vormgeven van ons passend Jenaplan onderwijs het model dat door de Sectororganisaties Primair Onderwijs is opgesteld en te vinden is in figuur 3.

Ons doel is dat alle kinderen succesvol (en gelukkig) op school zijn. Dat ze het gevoel hebben alles aan te kunnen, goed in hun vel zitten en zelfverantwoordelijk leren, gebaseerd op de drie basisbehoeften van het kind; relatie, competentie en autonomie (Luc Stevens). Gelukkige kinderen in een gelukkige school, zoals Charlotte Visch (2013) dit prachtig beschrijft.

Kinderen volgen bij ons op school onderwijs dat bij hen past. Wij passen ons onderwijs dermate in overleg met het kind (en zijn ouders) aan, dat het aansluit op zijn onderwijsbehoeften en zijn talenten. We werken hard aan de zelfverantwoordelijkheid van het kind, waarin de kind eigenaar is van zijn eigen leerproces.

Om dit passend onderwijsvorm te geven, werken wij aan drie speerpunten:

1. Het onderwijs bij ons op school is van goede kwaliteit;
2. Er is specialistische en toegankelijke onderwijszorg voor kinderen die dat nodig hebben;
3. Er zijn voldoende fysieke voorzieningen van goede kwaliteit.

Figuur 3: Model 'Passend onderwijs' (De sectororganisaties PO, 2010),

Dit doen wij door het voeren van kwaliteitszorg binnen onze school. Wij beschrijven de professionalisering van ons team in het professionaliseringsplan en schoolplan voor de komende jaren. We werken hard om onze basisondersteuning te verbreden om zo meer kinderen passend onderwijs te kunnen bieden. In ons schoolondersteuningsprofiel beschrijven wij onze basisondersteuning.

5.1.1 Basisondersteuning “Een sterke basis”

Elke school beschrijft binnen de kaders van het passend onderwijs welke basisondersteuning zij kunnen bieden aan kinderen. Met basisondersteuning wordt bedoeld wat er binnen de stamgroep of binnen de school zonder externe expertise kan worden geboden aan de kinderen. Wij gaan uit van een sterke basis met een stevig fundament. Wij geven ons onderwijs op een adaptieve wijze vorm, waarin wij de onderwijsbehoeften van de kinderen centraal stellen. Onze school is een zogeheten ‘smalle zorgschool’. Dat wil zeggen dat binnen onze basisondersteuning geen expertise op het gebied van cluster 1,2,3 of 4 aanwezig is en wij hiervoor gespecialiseerde ondersteuning moeten inschakelen. In grote lijnen valt binnen onze basisondersteuning:

- Dyslexiezorg
- Ondersteuning rondom rekenproblemen
- Ondersteuning bij sociaal emotionele problematiek
- Meerbegaafdheid

Een uitgebreide onderbouwing van onze basisondersteuning is te vinden in ons schoolondersteuningsprofiel.

5.1.2 Het schoolondersteuningsprofiel

Het schoolondersteuningsprofiel (SOP) is een instrument, waarin wordt vastgelegd welke ondersteuning een school kan bieden en welke ambities de school heeft voor de toekomst. Het profiel wordt door het team van de school samengesteld. Het SOP wordt voor advies ook voorgelegd aan de medezeggenschapsraad (MR) van de school. Op die wijze kunnen ouders ook meepraten. Uiteindelijk wordt het SOP vastgesteld door het bestuur van de school. Ook voor de St. Franciscus hebben wij een SOP opgesteld. Deze is terug te vinden op onze website. In het schoolondersteuningsprofiel is een samenvatting te vinden van de ‘zorgzwaarte’ van onze school en de ondersteuning die wij bieden. Ook is hierin te vinden welke ondersteuning wij vanuit onze expertise en ondersteuningsmogelijkheden op school kunnen bieden aan kinderen. Op deze wijze is voor (nieuwe) ouders duidelijk zichtbaar welke mogelijkheden en welke onmogelijkheden wij als school hebben.

5.1.3 Extra ondersteuning “Steun waar nodig” (Binnen de basisondersteuning)

Als de stamgroepleider merkt dat de ondersteuning die de stamgroepleider biedt in de groep, door bijvoorbeeld extra instructies of individuele aandacht, niet meer voldoende is voor het kind, dan meldt de stamgroepleider een kind aan voor een kindbespreking (zie hoofdstuk 1). Er wordt dan samen met de intern begeleider gekeken naar de mogelijkheden binnen de stamgroep en er wordt geïnventariseerd wat er nodig is om dit kind optimaal tot leren of tot

ontwikkeling te laten komen. Daarnaast hebben wij voor de lichte ondersteuning de mogelijkheid om een onderwijsassistent in te zetten en hebben wij een pedagogisch professional op school en binnen het jena-LAB een LAB-medewerker die daar de ondersteuning voor kinderen vormgeeft.

5.1.4 Extra (specialistische) ondersteuning “Speciaal als het moet”

Mochten wij binnen onze stamgroep of binnen de school de ondersteuning die een kind nodig heeft niet kunnen bieden, dan schakelen wij in eerste instantie onze schoolpsycholoog in en informeren wij het samenwerkingsverband (SWV). Op deze manier bekijken we met behulp van een specialist wat wij als school nodig hebben om het kind te bieden wat hij nodig heeft.

Binnen de specialistische ondersteuning valt ook de aanvraag voor een plekje in het speciaal onderwijs, wanneer dit het meest wenselijk lijkt voor het kind. Samen met het SWV wordt er een toelaatbaarheidsadvies opgesteld en wordt er toegewerkt naar een toelaatbaarheidsverklaring om toegelaten te worden op de school voor speciaal (basis) onderwijs. Dit gaat altijd in samenspraak met de ouders en eventueel het kind.

5.2 Samenwerkingsverband

Elk kind heeft recht op goed onderwijs. Ook kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Samenwerkingsverband Zeeluwe wil meer kinderen binnen het reguliere onderwijs opvangen en daarmee thuisnabij onderwijs bieden. Het is de ambitie de kwaliteit van de basisondersteuning in alle scholen te verhogen. Dit doen we door de expertise van het speciaal (basis)onderwijs in te zetten voor de daadwerkelijke ondersteuning van de kinderen en de leerkrachten.

Zeeluwe is het samenwerkingsverband voor Passend Basisonderwijs van de acht gemeenten Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Nijkerk, Nunspeet, Putten en Zeewolde. Daarbinnen zijn 37 schoolbesturen met ongeveer 22.000 leerlingen opgenomen.

Passend Onderwijs betekent dat alle leerlingen naar school gaan en dat zij Passend Onderwijs en zo nodig een adequaat zorgaanbod krijgen. We realiseren ons dat er grenzen zijn aan ons onderwijs-zorgaanbod. Denk aan leerlingen met zeer ernstige leer- en gedragsstoornissen. Het samenwerkingsverband doet er alles aan om het onderwijs-zorgaanbod thuisnabij te realiseren. Regionaal gaan wij voor een continuüm van onderwijsvoorzieningen met doorgaande leerlijnen van voorschoolse voorzieningen via Primair Onderwijs (PO) naar Voortgezet Onderwijs (VO) en Middelbaar Onderwijs (MBO). Met waar nodig ook doorgaande leer- en begeleidingslijnen naar het (voortgezet) speciaal onderwijs [(V)SO]. Verschillende arrangementen binnen regulier onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs maken dit mogelijk.

Hoofdstuk 6: Ondersteuning op de Franciscus

6.1 Passende ondersteuning bij rekenen

Wij kijken elke dag naar het rekenonderwijs en de rekenontwikkeling van kinderen en bekijken of het onderwijs dat wij de kinderen bieden past bij de manier waarop de kinderen leren. Als kinderen bij een cito een IV of V score behalen of op een ander soort toets onvoldoende scores willen wij achterhalen of deze uitkomst past bij de rekenontwikkeling van het kind. Dat doen wij door de toets te analyseren en te kijken welk soort fouten er gemaakt worden. Eventueel voeren wij een diagnostisch gesprek met het kind om te achterhalen hoe het kind rekt. Als wij het vermoeden hebben dat er bij een kind een rekenprobleem is ontstaan of misschien wel een vermoeden van dyscalculie dan volgen wij ons protocol dyscalculie. Deze is te vinden op de website van onze school.

De basis van dit protocol is het systematisch volgen van de ontwikkeling van de kinderen in een daarvoor speciaal ontworpen leerlingrapport of het leerlingdossier in parnassys. Door tussen alle metingen gerichte interventies in te zetten kunnen wij achterhalen of wat wij doen werkt en of er een achterliggend probleem in de rekenontwikkeling van het kind zit. Wij hanteren het stappenplan hieronder dat in ons protocol ook beschreven staat.

Stappenplan Rekenproblemen en dyscalculie	
Stap 1	Vanuit de methodetoetsen en de Cito toetsen komt naar voren dat het kind onvoldoende scores behaald op de toetsen voor het rekenen. Het kind wordt aangemeld bij de intern begeleider voor een kindgesprek. Er wordt bekeken in welke fase het kind zit. Zie voor deze fase ons protocol dyscalculie.
Stap 2	Bij een vermoeden van dyscalculie wordt het leerlingrapport aangemaakt voor het kind en de gegevens die reeds in te vullen zijn, worden ingevuld door de stamgroepleider. Ouders worden hiervan op de hoogte gesteld.
Stap 3	Er wordt een Individueel handelingsplan voor het kind geschreven of het kind gaat mee met de intensief groep van het groepsplan voor het rekenonderwijs in de groep. Er wordt een gerichte interventie ingezet.
Stap 4	De hoofd- en tussenmetingen, zoals beschreven in het protocol, worden nauwgezet gevolgd en de uitkomsten van de metingen worden in het leerlingrapport vastgelegd.
Stap 5	Naar aanleiding van de metingen worden de interventies elke keer bijgesteld. Dat wil zeggen dat het plan wordt aangepast met nieuwe doelen en een nieuw beoogd resultaat. Als er een groot vermoeden van dyscalculie is, dan nemen wij de NDS (Nederlandse Dyscalculie Screening) af. Deze geeft het risico op dyscalculie weer. Als er vermoeden van dyscalculie is moet er 30 minuten per week RT gegeven worden buiten de groep. Hoe dit kan worden vormgegeven wordt met ouders besproken
Stap 6	Na 4 metingen met een (lage) V score kan de informatie uit het leerlingrapport gebruikt worden voor het aanmeldingsformulier voor de aanvraag van een

	dyscalculieonderzoek. Dit onderzoek wordt nog niet vergoed. Ook kan besloten worden om eerst een intern rekenonderzoek te laten uitvoeren door de Intern begeleider of rekenspecialist.
Stap 7	Kinderen met een dyscalculieverklaring kunnen compenserende middelen krijgen. Hiervoor wordt met ouders, intern begeleider, stamgroepleider en kind een afspraak gemaakt.

6.1.1 Voorbeelden van gerichte rekeninterventies

Elke week	1 uur per week extra automatiseringsoefeningen voor kinderen met automatiseringsproblemen 40 minuten per week extra instructie voor kinderen met algemene rekenproblemen	4x 15 min Rekensprint met een rekentutor of ondersteuner Verlengde- of extra instructie van 10 minuten 4x in de week
Interventie 1	Kinderen met problematiek bij het toepassen van strategieën bij het rekenen	2x in de week 10 tot 15 minuten extra instructie op een strategie die toegepast kan worden op de sommen passend bij de leerlijn van het kind Deze 2x heeft dit kind geen verlengde instructie Deze strategieën worden in de vorm van spiekkaarten in een map voor het kind bewaard om terug te kunnen zoeken.
Interventie 2	Kinderen met problematiek rondom het aanleren van de tafelsommen	4x in de week 15 minuten extra oefeningen van tafelsommen 2x flitsen met een tutor 2x op tablet, ipad of computer tafelsommen oefenen met een app of via internet
Interventie 3	Kinderen met problematiek bij het oplossen van sommen in een rijke context (verhaalsommen)	Gebruik maken van een stappenplan voor het oplossen van een verhaalsom. Stappenplan komt ook op een spiekkaart. Daarnaast 1x in de week een instructie op verhaalsommen uit de methode met het inzetten van de 'vertaalcirkel' van Cecile Borghouts.

6.1.2 Intern rekenonderzoek

Als een stamgroepleider weinig handvatten heeft voor de fouten die worden gemaakt bij rekenen en de rekenontwikkeling van het kind meer in beeld wil krijgen, omdat de resultaten achterblijven en niet passen bij het beeld dat de stamgroepleider van het kind heeft, kan een kind worden aangemeld voor een intern rekenonderzoek. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de intern begeleider of de rekenspecialist op onze school. Dit interne onderzoek bestaat uit de volgende fasen die zijn gebaseerd op de handelingsgerichte procesdiagnostiek van Pameijer en van Beukeringen (2006):

- **Intakefase**

Hierin wordt de reden van aanmelding en het praktijkprobleem beschreven en wordt een hulpvraag geformuleerd.

- **Strategiefase**

In de strategiefase wordt naar aanleiding van relevante toets- en/of testgegevens een eerste probleemformulering genoteerd en worden hypothesen voor het verdere interne onderzoek opgesteld. Deze zijn uitgangspunt voor de onderzoeksvragen voor het verdere diagnostische rekenonderzoek. De gegevens bestaan uit reeds afgenomen toetsen en/of testen, aangevuld met gekozen onderzoeksinstrumenten.

- **Onderzoeksfase**

In de onderzoeksfase worden onderzoeksvragen opgesteld die door middel van relevante testen of diagnostische gesprekken verder onderzocht worden.

- **Indiceringsfase**

In de indiceringsfase wordt er kort een indicatie van het probleem gegeven en worden er onderwijsbehoeften geformuleerd.

- **Adviseringsfase**

In de adviseringsfase wordt er een kort advies gegeven naar aanleiding van de gegevens uit het onderzoek. Met dit advies kan de basis van een handelingsplan worden geschreven.

6.2 Passende ondersteuning op lezen en spellen

Wij hanteren voor risicolezers en zwakke spellers de stappen vanuit ons dyslexieprotocol. Deze is te vinden op onze website. De basis van dit protocol is het systematisch volgen van de ontwikkeling van de kinderen in een daarvoor speciaal ontworpen leerlingrapport. Door tussen alle metingen gerichte interventies in te zetten kunnen wij achterhalen of wat wij doen werkt en of er een achterliggend probleem in de lees- en/of spellingontwikkeling van het kind zit. Wij hanteren het stappenplan hieronder dat in ons protocol ook beschreven staat. Ook is in het protocol te lezen over de procedure voor het aanmelden voor dyslexieonderzoek.

Stappenplan risicolezers en -spellers	
Stap 1	Vanuit de methodetoetsen en de Cito toetsen komt naar voren dat het kind onvoldoende scores behaalt op de toetsen voor het lezen (DMT en/of AVI) en/of de toetsen van spelling (Cito en PI-dictee) Het kind wordt aangemeld bij de intern begeleider voor een kindgesprek.
Stap 2	Het leerlingrapport wordt aangemaakt voor het kind en de gegevens die reeds in te vullen zijn, worden ingevuld door de stamgroepleider. Ouders worden hiervan op de hoogte gesteld.
	Er wordt een Individueel handelingsplan voor het kind geschreven of het kind gaat mee met de intensief groep van het groepsplan voor het

Stap 3	leesonderwijs dat wordt gegeven of voor het spellingsonderwijs in de groep.
Stap 4	De hoofd- en tussenmetingen, zoals beschreven in dit protocol, worden nauwgezet gevolgd en de uitkomsten van de metingen worden in het leerlingrapport vastgelegd.
Stap 5	Naar aanleiding van de metingen worden de interventies elke keer bijgesteld. Dat wil zeggen dat het plan wordt aangepast met nieuwe doelen en een nieuw beoogd resultaat.
Stap 6	Na 4 metingen met een (lage) V score kan de informatie uit het leerlingrapport gebruikt worden voor het aanmeldingsformulier voor de aanvraag van een dyslexieonderzoek.
Stap 7	Kinderen met een dyslexieverklaring krijgen een dyslexiepas. Die wordt samen met het kind gemaakt, waarin het kind aangeeft welke compenserende middelen hij/zij graag gebruikt en wat hem kan helpen bij het lezen of spellen.

6.3 Passende ondersteuning op talentontwikkeling en meer- en hoogbegaafdheid

Het is voor ons belangrijk dat we voor ieder kind het onderwijs realiseren dat bij hen past. Dat wil zeggen dat wij ook kinderen die juist wat extra's nodig hebben in de vorm van uitdaging of verrijking om optimaal tot leren en ontwikkelen te komen tegemoet komen in hun onderwijsbehoeften. Het kan hierbij gaan om kinderen die meer uitdaging nodig hebben om optimaal tot ontwikkeling te komen of om kinderen die hoogbegaafd zijn.

6.3.1 Omgaan met kinderen die extra ondersteuning nodig hebben

Wij vinden dat alle kinderen die extra uitdaging nodig hebben dit moeten kunnen krijgen. Dat betekent dat wij hier in ons dagelijks onderwijs voldoende mogelijkheden voor moeten creëren. Hiervoor hebben wij een viertal verdiepte arrangementen op onze school. Verdiept arrangement 1, 2 en 3 vindt plaats op onze eigen school. Verdiept arrangement 4 zal buiten onze school worden vormgegeven.

Verdiept arrangement 1: Meerwerk bij de methode

Verdiept arrangement 2: Meerwerk methode overstijgend

Verdiept arrangement 3: Meerwerk groepsniveaudoorbekend en vakoverstijgend. Dit wordt op onze school vormgegeven in de vorm van het speur-LAB

Verdiept arrangement 4: Meerwerk schooloverstijgend. Bijvoorbeeld een externe plusklas of een school voor fulltime hoogbegaafdheidsonderwijs.

Bij onze methodes hebben wij verschillende mogelijkheden om pluswerk aan te bieden, zoals de methodes dit noemen. Daarnaast zijn er verschillende materialen binnen school aanwezig om kinderen extra uitdaging en verrijking buiten hun reguliere werk te bieden. We kijken hierbij naar talenten, interesses en juist ook de uitdagingen van kinderen. Het is belangrijk dat we bij elk kind kijken wat hij of zij nodig heeft om plezier te blijven houden in het leren en naar school gaan en dat het kind wordt uitgedaagd op het niveau dat bij hem past. We zullen hierover altijd in gesprek gaan met kind en ouders.

Wij gaan ons verder verdiepen in hoogbegaafdheid, meerbegaafdheid en talentontwikkeling. Er is een werkgroep actief die bezig is met het schrijven van een beleidsplan. Er is inmiddels ook een opgeleid hoogbegaafdheidsspecialist binnen de school.

6.4 Passende ondersteuning voor kinderen met problemen met executieve functies

De definitie van executieve functies wordt als volgt omschreven:

“Executieve functies zijn cognitieve processen die nodig zijn voor doelgericht, efficiënt en sociaal aangepast gedrag. Deze processen omvatten onder andere het vermogen om vooruit te denken, impulsen te onderdrukken, tijdelijk informatie op te slaan en flexibel te denken.” (Smidts & Huizinga, 2011).

Op school zie je voornamelijk bij het plannen en het structureren van het werk dat de executieve functies erg belangrijk zijn. Ook bijvoorbeeld bij het aansturen van het gedrag, te denken aan impulsen controleren en je emoties onder controle houden.

De executieve functies ontwikkelen zich tot je ongeveer 23 jaar bent, dus het is heel normaal dat je nog niet alle functies helemaal ontwikkeld hebt op de basisschool. Soms zie je echter dat sommige kinderen hier problemen in ondervinden en dat extra aandacht voor de executieve functies zeer gewenst is. Hiervoor hebben wij voor onze school een training ontwikkeld.

6.4.1 Training in executieve functies

Steeds vaker zien we dat kinderen problemen ondervinden bij de ontwikkeling van de executieve functies. Wij willen hier als school graag op inspelen. Daarom bieden wij hiervoor een training executieve functies.

De training executieve functies die we hebben ontwikkeld is gebaseerd op veel inzichten vanuit de behandelmethodede “Beter bij de les”. Dat is een zeer intensieve behandeling voor executieve functies die 1 op 1 aan kinderen wordt geboden door een speciaal opgeleide trainer. Daarnaast hebben we veel spellen en oefeningen uit verschillende bronnen samengebracht om zo een afwisselende training vorm te geven die aan een kleine groep kinderen kan worden geboden.

De training bestaat uit 10 sessies van 45 tot 60 minuten, buiten de groep met een trainer. De sessies zijn opgedeeld in 5 neuropsychologische vaardigheden, zoals in de afbeelding te zien is. Elke vaardigheid wordt gemiddeld 2 sessies behandeld en de kinderen krijgen deze op een kaart in kindertaal ook mee naar de groep.

	Gerichte aandacht
	Planning en initiatie
	Werkgeheugen
	Doel- en taakgericht gedrag
	Controleren

6.4.2 Executieve functies in de klas

Het komend jaar willen wij ons ook meer specialiseren in het aanpassen van ons onderwijs aan de executieve functies en het oefenen van executieve functies op groepsniveau. Dit doen wij door onze expertise op het gebied van executieve functies uit te breiden en verschillende werkvormen hiervoor in ons onderwijs te verwerken. We gaan hiervoor in de klassen werken met de methodiek ‘Breinhelden’.

6.5 Jena-LAB

Sinds januari 2019 hebben wij een Jena-LAB. Dit is een plek waar kinderen passend onderwijs krijgen op hun onderwijs- en ondersteuningsbehoeften, begeleid door onze 'labmedewerker'. Het gaat hier om 'problematiek' of behoeften die niet in de groep kunnen worden geboden. In het Jena-LAB worden verschillende projecten aangeboden, opgedeeld in drie verschillende groepen:

- Het Doe-LAB: Dit is voor kinderen in groep 5 t/m 8 die praktisch(-er) zijn ingesteld en die meer leren door te doen.
- Het Speur-LAB: Dit is voor meer- en hoogbegaafde kinderen in groep 5 t/m 8. Het uitgangspunt bij de projecten voor deze groep is het hogere orde denken.
- Het Junior-LAB: Dit is voor meer- en hoogbegaafde kinderen uit groep 1 t/m 4. Bij kleuters wordt er echter eerder gesproken over een ontwikkelingsvoorsprong.

Elke groep bestaat uit 10 à 12 kinderen die aangedragen zijn door de stamgroepleider en geselecteerd zijn door de intern begeleider en labmedewerker. Elke groep krijgt op 1 vast dagdeel in de week het project aangeboden, waardoor de kinderen op dat moment dus uit hun eigen stamgroep gehaald worden.

Tot slot is er nog het Me-LAB. Hier worden trainingen gegeven over weerbaarheid, positieve psychologie en zelfcontrole en dit is daarnaast ook de plek waar kinderen een gesprek kunnen hebben met een coach, een leerkracht of iemand anders binnen de school.

Nawoord

Wij hopen dat voor een ieder die dit document heeft gelezen de ondersteuning, de systematiek en structuur en de faciliteiten om de ondersteuning vorm te geven bij ons op school een stuk duidelijk is geworden. Wij staan open voor suggesties mocht u zaken gelezen hebben die niet duidelijk waren of die in jullie ogen anders omschreven zouden moeten worden.

Daarnaast willen wij nog graag melden dat het voor ons een feest is om elke dag samen met ouders, kinderen en andere betrokkenen goed Jenaplanonderwijs te maken, waar elk kind gelukkig en succesvol op school zit.